

3. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80>

4. Про серйозні недоліки в роботі та невідкладні заходи щодо поліпшення діяльності цивільної авіації: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1996 року № 1587 // Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів № 19/1997.

5. Про невідкладні заходи щодо забезпечення безпеки авіації України: Указ Президента України від 15.01.1998 року № 17/98 // Урядовий кур'єр. 1998. - № 13-14.

6. Про державну службу України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації: Указ Президента України від 15.07.2004 р. № 803/2004 [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/803/2004>

7. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 № 3393-VI [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>

УДК 349.6:6297(043.2)

Жмур Н. В., к.ю.н.,
Жаб'як А. А., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПОВІТРЯНОМУ ТРАНСПОРТІ

Із прийняттям на початку 90-х років минулого століття основоположних законів, що регулюють діяльність транспорту та охорону довкілля, встановлено правила щодо мінімізації негативного впливу транспорту на довкілля.

Проте питання про вплив авіації на навколишнє середовище та здоров'я людей і досі посідає значне місце в загальних дискусіях, присвячених проблемам захисту довкілля. Усвідомлення суспільством важливості екологічних проблем та шляхів їх вирішення спонукали уряди багатьох країн до прийняття відповідних правових заходів, направлених на зниження впливу авіації на природу.

Правове регулювання екологічної безпеки на повітряному транспорті в Україні визначається багатьма нормативно-правовими актами, серед яких, зокрема: Повітряний кодекс України, Закони України «Про державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації», «Про невідкладні заходи щодо забезпечення безпеки цивільної авіації в Україні», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про захист атмосферного повітря» тощо.

Також питання правового забезпечення екологічної безпеки повітряного транспорту регулюється Конвенцією про міжнародну цивільну авіацію 1944 року та Додатком 16 до неї, який вирішує питання зниження шуму повітряних суден та емісії авіаційних двигунів, Конвенцією про запобігання забруднення морського середовища скиданням речовин із суден та літальних апаратів 1972 року, а також багатьма нормативно-технічними документами Міжнародної організації цивільної авіації.

Законодавцем віднесено до авіаційних правил стандарти і нормативи у галузі охорони навколишнього природного середовища Повітряного кодексу України та нормативні акти, що регулюють порядок здійснення охорони навколишнього природного середовища. Щодо категорії «авіаційні правила», то їх зміст полягає в тому, що вони визначають і регулюють порядок діяльності авіації України з метою забезпечення безпеки польотів й екологічної безпеки. Крім того, авіаційні правила підлягають обов'язковому виконанню всіма користувачами повітряного простору України та іншими юридичними чи фізичними особами в частині, що їх стосується, як на території України, так і за її межами, якщо закони країни перебування не передбачають іншого.

Частиною 1 ст. 50 Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначено екологічну безпеку «як стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічного стану та виникнення небезпеки для здоров'я людей».

Авіаційний транспорт ще у 60-х роках XX століття був визнаний одним із значних джерел шумового впливу, починаючи з цього періоду Міжнародною організацією цивільної авіації приймається ряд документів рекомендаційного характеру щодо проектування та будівництва аеропортів та аеродромів. Відповідно до цих документів було обрано два шляхи зменшення шкідливого шумового впливу на населення: заборона польотів повітряних суден у нічний час та встановлення спеціальних охоронних зон навколо аеропортів та аеродромів.

Проаналізувавши, нормативні документи, можна дійти висновку, що шкідливий вплив при польоті цивільних повітряних суден спричиняє не лише шум авіаційних двигунів та емісія шкідливих речовин, а також:

- скидання з повітряних суден шкідливих для здоров'я людей, навколишнього природного середовища речовин або інших відходів і матеріалів;

- польоти повітряних суден у повітряному просторі України з надзвуковою швидкістю, і такі польоти повинні виконуватися на висотах, які унеможливають шкідливий вплив звукового удару на навколишнє середовище або у віддалених від населених пунктів районах, що відводяться спеціально для надзвукових польотів.

Відповідальність за порушення екологічного законодавства на повітряному транспорті є важливою складовою правового забезпечення екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища.

Отже, зростаючі обсяги авіап перевезень та загальний розвиток авіаіндустрії негативним чином впливає на атмосферні процеси, оскільки під час роботи двигунів верхні прошарки повітря забруднюються викидами авіадвигунів, а під час роботи авіадвигунів в аеропортах шум негативно впливає на здоров'я особового складу авіапідприємств та людей, що проживають поруч. Тому Комісія визначила головними такі напрями протидії негативному впливу на довкілля авіатранспорту: вдосконалення технічних стандартів щодо вимог до шуму та викидів у навколишнє природне середовище; надання всілякої підтримки аеропортам, що запроваджують стандарти відповідно до вимог щодо поліпшення стану навколишнього природного середовища; впровадження довгострокових найбільш передових технологічних досягнень.

Тому проблема забезпечення належного рівня охорони навколишнього природного середовища від негативного впливу на природу з боку авіації досить складна і вимагає постійного вдосконалення підходів до її вирішення. Саме тому Державіанагляд України розробив проект Положення про призначене авіапідприємство з боку України на експлуатацію міжнародної повітряної лінії. Цей документ розроблено у відповідності до Указу Президента України від 15.07.2004 № 803/2004 (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента України від 16.08.2004 № 912/2004) із метою реалізації міжурядових угод про повітряне сполучення (повітряний транспорт).

Література

1. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. Закон. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>.

2. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 51. – Ст. 446.

3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.

4. Екологічне право. Особлива частина: підруч. / за ред. акад. АПрН В. І. Андрейцева. – К.: Істина, 2001. – 544 с.